

Aproximació a una biografia

Joan Pardinilla: mestre i historiador de Bagà

per FRANCESC CABALLÉ

El dia vint-i-dos de febrer de 1976, moria en Joan Pardinilla, el senyor Joan, com l'anomenaven afectuosament els baganesos. Amb la seva partença, Bagà perdé un mestre i un historiador que dedicà bona part de la seva vida a treballar pel nostre poble.

L'any 1.934, un jove mestre nascut al Poble Nou de Barcelona prenia possessió del seu càrrec a Bagà. El seu nom, Joan Pardinilla i Busquets.

Era solter, però, un any més tard, després d'una escapada a la Ciutat Comtal, tornà casat amb una noia mestra, també. Una mestra que enyorant la seva escola de Sant Jordi, de la Generalitat, i les seves relacions socials pensava que l'estada en aquell poblet seria temporal. D'això fa ja quaranta-nou anys i encara gaudim de la seva companyia.

Tan bon punt arribaren es van posar a treballar i el senyor Joan fundà la biblioteca escolar. Demanà llibres a la Generalitat, a la Diputació i a totes les fonts possibles. Tot el poble se'n féu soci pagant cinc cèntims setmanals. Els diumenges, sortint de missa, tothom anava a buscar i canviar llibres. Cal dir que tota l'administració, estat de comptes, etc. la portaven els alumnes. Tot això es va saber a la Diputació, que felicità el mestre i envià un segon lot de llibres, cosa difícil d'aconseguir.

Passen els mesos i iroem de nou els mestres a Barcelona. Aquest cop per un esdeveniment familiar, el naixement del seu i únic fill Josep. Poc temps després de batejar-lo, s'esdevingué un altre fet, però aquest d'un altre caire, i molt esgarriós: esclatà la guerra.

El senyor Joan hagué de marxar al front i deixar la seva muller na Maria Guiu amb el marrec a Bagà. L'escola i la biblioteca foren confiscades i les classes s'hagueren de fer al propi domicili.

La correspondència des del front arribà a Bagà fins que a l'entrada dels "nacionals" es perdé

el contacte. Sense saber si el mestre era viu o mort, algú assabentà la seva muller que l'havien vist entrar en un camp de concentració francès. Però fins passats uns mesos, quan la primera expedició de repatriats entrava a Espanya per Catalunya, no tornà el senyor Joan a la vila, on l'esperava un plec de càrrecs d'allò més complet preparats per un tal Noguera, que llavors regia l'alcaldia de la població (cal dir que més endavant se'n penedí, i digué que s'havia limitat a donar part d'allò que li havien comunicat).

Se l'acusà de "rojo separatista" o de "simpatizante de partidos de izquierda"; de tenir llibres que atemptaven contra la "moral"; pels seus títols "Estudi de la Pubertat dels Joves", "En busca del Gran Kan"... En fi, li feren bretolades que no tenien cap base.

Tot això, es clar, el portà als tribunals militars i professionals. Varer ser tantes les bestieses d'aquell plec de càrrecs (càrrecs que el mestre ignorava) que fins i tot el jutge militar va tancar aviat l'acta dient-li que marxés i que estés tranquil, que no li passaria res, comprenent clarament què es pretenia contra aquell mestre de poble.

No va ser així al tribunal professional, ja que allò de "separatista" li valgué el desterrament a un llogaret prop de Burgos anomenat Villorejo, on, segons va escriure en una de les cartes, Crist va fer "els tres crits" i no el varen sentir. Les cartes cada vegada eren més desesperades i desmoralitzadores. Allà va fer una gran amistat amb el rector. El vellet era el bàlsam que el feia tornar a la tranquil·litat.

Mentrestant, la gent de Bagà

omplia amb signatures un certificat per tornar a testimoniar que el mestre Joan Pardinilla no tenia cap càrrec greu. Totes les cases van signar menys dues. S'intentava posar en marxa una nova revisió dels càrrecs, però a Madrid n'hi havia a pilots. Mes l'oportuna ajuda d'uns amics aconseguiria, més tard, posar l'expedient entre els primers.

Un dia, el mestre, enfurismat, no podent aguantar més la situació, va dir al rector i amic que ho plantava tot i marxava cap a Bagà. Aquest cop el bàlsam del vell capellà no va fer efecte, i encara que l'increpà tractant-lo de boig, el deixà marxar ocupant ell mateix el seu lloc a l'escola.

Ja el tenim a Bagà amb l'ensurt de la seva dona na Maria en obrir la porta i trobar-se'l davant sense saber que dir. A les poques setmanes arribà de Madrid la sentència de l'expedient a favor seu.

A l'hora de la classe, al pis, en donar la notícia, els llibres volaren per un moment cap el sostre, es destapà alguna ampolla i tothom participà d'aquella alegria i de la xirinola que va seguir.

És a partir d'aquest temps, i potser com a deure al poble de Bagà, que el senyor Joan inicia una etapa d'entrega total a les arrels d'integració històrica i popular de la vila.

Tornà a fundar la biblioteca que més tard donà al poble, l'actual Biblioteca Municipal. Es dedicà a estudiar la història local: els edificis antics veïns (Sant

A la pàgina següent, lliurament al Sr. Joan Pardinilla de la creu d'ALFONS X 'EL Savi'.

Arxiu CABALLÉ

Llorenç prop Bagà, la Torre dels Senyors, Santa Maria de Lillet, Palau); els seus personatges; els llinatges dels Pinós, senyors de Bagà, i també escriví articles per a revistes de cultura i folklore (una d'elles va ser Destino).

L'amistat amb un erudit com Mossèn Serra Vilaró va ser-li de molta ajuda per a l'estudi de les dinasties de Pinós. Mossèn Serra va dedicar-li tres volums de Baronies de Pinós i Mataplana, i també, totes les publicacions que va fer.

Sovintejava els contactes amb estudiosos i les consultes a la Biblioteca Central de Madrid. Poc a poc prengué consciència que el poble on es trobava tenia una gran importància dins la història de Catalunya, importància que feia conèixer a través de xerrades radiofòniques i en conferències públiques o escolars.

Fou col·laborador de totes les manifestacions públiques, ja fossin culturals i populars, però, mai no faltà l'ajuda de la seva muller, amb qui amb una gran compene-

tració fundà el que avui tenim en gran estima, l'Esbart Cadí. I, encara que fou la senyora Maria la veritable ànima de l'Esbart, ell feia la tasca de coordinar les sortides i presentacions.

El mestre i la seva muller van ser nomenats fills adoptius de Bagà, i, en una altra ocasió, i en reconeixement als seus mèrits, el Ministeri de l'Interior li atorgà la Creu d'Alfons desè el Savi, que els amics i alumnes van fer realitzat mitjançant una subscripció popular.

Una vegada va rebre una carta des d'Holanda, en un correcte català, on li demanaven pels descendents dels Pinós. El senyor Joan, sorprès que la carta arribés de tan lluny, va contestar-la amb totes les dades que tenia. No es va fer esperar la resposta; la carta resultà ser d'un jove suec resident a Holanda descendent d'una de les branques dels Pinós. Es van escriure diferents vegades i una relació de la família Pinós que es troba a la Public Library of New York va ser enviada per ell

mateix al mestre de Bagà. L'última carta d'aquest jove va ser des de la Costa de Marfil, però, no ha estat contestada. El mestre ja no era entre nosaltres.

La seva emoció quan es desvetllava quelcom a Bagà es feia patent en el tremolor de la seva veu o en la presència de llàgrimes als ulls. Això mateix li va passar a visitar l'arxiu de la Corona d'Aragó i, també, en parlar de la Creu Bizantina de Bagà, tot llegint els elogis que altres persones feien a tan preuada relíquia; la veu se li trencava i es feia un silenci tan gran que els assistents a les seves conferències rebien un missatge que amb les paraules no comprenien del tot, i s'adonaven del que sentia el mestre per aquella vila.

Passa el temps, i quan serioses molèsties respiratòries li aconsellaven no fer gaires esforços, aconseguí un permís especial de Madrid per a treure algun valuós llibre de l'Arxiu de la Corona d'Aragó per portar-lo a casa. Van quedant encara aquells temps que, encara prou valent, seguia el curs del riu cercant restes de les fargues locals, fòssils per les tarteres, i restes de minerals per les muntanyes del redós. D'aquesta manera es va muntar un petit museu que enriquiren donacions particulars i que avui ocupa un espai de la Biblioteca Municipal.

Quan la seva malaltia empitjorà, es traslladà amb la seva muller a Alacant cercant millora en el canvi de clima. El senyor Joan seguia transcrivint llibres, tot i que, de vegades, perdia la visió. Amb un esperit ferm i absolut com el del seu caràcter, va estar damunt dels llibres fins a l'últim dia, en què la lletra es feia il·legible.

Mori el 22 de febrer de 1976, i fou traslladat tot sseguit a Bagà, on el dol, aquell dia, va ser palès per tota la població.

L'any 1980 fou aprovat pel consistori municipal, i avalat en un escrit per totes les associacions, agrupacions i entitats (més de vint), que el nom del mestre Joan Pardinilla figurés en un carrer de Bagà.

El senyor Joan va entregar tota la seva joventut i maduresa a la vila. Així ho recorda l'epitafi sobre la làpida de marbre que els alumnes tots li van dedicar... HE ESTIMAT MOLT AQUESTA TERRA QUE M'HA ACOLLIT.

Francesc Caballé, estudiós de temes baganesos